

НА БАТЬКІВЩИНІ ЕПОСУ “МАНАС” І ЧИНГІЗА АЙТМАТОВА

6 – 11 вересня 2011 р. в столиці Киргизії Бішкеку відбувся другий всесвітній фестиваль епосів народів світу (перший – 2006 р.). Зібралися представники двадцяти країн – понад сто виконавців національних епосів, дослідники традиційної фольклорної спадщини.

Програма фестивалю була насиченою та різноманітною. Зокрема, на площі Ала-Тоо відкрито етнографічне село Киргиз-качу, проведено конкурс на кращу юрту, конкурс виконавців епосу “Манас” – манасчі. Відбулися виставка-ярмарок виробів народних майстрів Середньої Азії, парад національних традицій та обрядів; показ колекції етнографічних костюмів “Стиль кочівника”. У музеї історії відкрито виставку, присвячену пам’яті видатного письменника світового рівня Чингіза Айтматова (величний на повний зріст бронзовий пам’ятник йому встановлено до двадцятої річниці незалежності Киргизії наприкінці серпня).

Учасники фестивалю побували у високих горах Тянь-Шаню в Талаській області – на батьківщині творців епосу “Манас” та Ч. Айтматова. Киргизький національний комплекс “Манас Ордо” за підтримки ЮНЕСКО відкрито до 1000-ліття славетного епосу 1995 року за участю представників шістдесяти п’яти країн, зокрема України, що засвідчує табличка біля посаженої ялини на території музейного комплексу.

У межах фестивалю в президентській резиденції “Ала-Арча” плідно працював науково-практичний симпозиум “Традиційні цінності національної культури”, в якому взяли участь дослідники епічної творчості із шістнадцяти країн: Киргизії, України, Білорусі, Литви, Латвії, Естонії, Вірменії, США, Туреччини, Кореї, Німеччини, Казахстану, Росії, Азербайджану, Таджикистану, Індії. Вчені наголосили на потребі всебічного вивчення традиційної спадщини, підготовці видань національних епосів, енциклопедії епосів народів світу. Актуальними завданнями лишаються переклади національних епосів на різні мови та ширший культурний діалог між народами. Важливо, щоб сучасники більше знали про розмаїття епічної творчості народів: односюжетні пісні та монументальні багатосюжетні поеми-епопеї (шумерські пісні про Гільгамеша, давньоіндійські “Рамаєна”, “Махабхарата”, вірменський “Давид Сасунський”, якутські олонхо, карело-фінські руни, киргизький “Манас”, узбецький, таджицький та інших азійських тюркомовних народів “Алпаміш”, калмицький “Джангар”, епоси осетинів, хакасів, українські народні думи тощо).

У центрі обговорення симпозиуму був найбільший за обсягом у світі епос – киргизький “Манас”, який має понад два з половиною мільйони поетичних рядків і майже у двадцять разів перевершує за кількісним показником разом узяті грецькі “Іліаду” та “Одісею”. Науковці порушили низку актуальних проблем підготовки до видання повного корпусу “Манасу”, авторства, виконавства тощо. Ролі та значенню епосу в суспільному житті присвячено доповіді С. Абдрасулова (“Епос “Манас” і манасчі в духовній культурі киргизів”), С. Кайлопа (“Епос як джерело соціальної пам’яті народу”), А. Жакшилокова (“Айкелізм і національний менталітет”), Г. Сидикової (“Віра в магічну силу слова в епосі “Манас”), С. Ералієва (“Читання епічних творів серед киргизів міст (за матеріалами етносоціологічних досліджень 1990-х рр.”), Т. Кадирбаєвої (“Роль вивчення епічної спадщини в художній освіті”) та ін.

Змістовні доповіді про епічні традиції народів виголосили В. Бутанаєв (Абакан, Росія): “Епічна спадщина хакасів”, О. Жирков (Республіка Саха Якутія, Росія): “Заходи зі збереження, вивчення і поширення якутського героїчного епосу олонхо”, В. Саакян (Єреван, Вірменія): “Вірменський народний епос “Сасна Црер” (“Сасунські богатирі”): проблема державності”, Б. Азібаєва (Алмати, Республіка Казахстан): “Домінанти казахського епосу” (крім шістдесяти чотирьох томів, опубліковано анотоване видання епічної спадщини казахів), А. Якижи (Стамбул, Туреччина): “Дослідження епосів у Туреччині” тощо.

Завідувач відділу фольклористики Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України М. Дмитренко, один із модераторів симпозиуму, виступив перед науковою громадою із доповіддю про наш національний епос – українські народні думи. Як керівник проекту підготовленого академічного видання дум у п’яти томах учений здійснив своєрідну презентацію першого тому “Українських народних дум”, подарував книжку Киргизькій національній бібліотеці. Доповідач запропонував присутнім послухати аудіофрагмент думи “Три брати самарські” у виконанні відомого в Україні митця Тараса Компаніченка. Під час прес-конференції М. Дмитренко навів цікавий факт із власної біографії: тридцять років тому в Киргизії вийшла друком монографія Р. Кидирбаєвої “Генеза епосу “Манас”. Рецензію на це видання він – тоді аспірант – опублікував на шпальтах журналу “Народна творчість та етнографія”, отримав листа-подяку від автора. Тепер же трапилась нагода зустрітися з багатьма дослідниками “Манасу”, побувати в краю епічних героїв. Поїздка представника України на фестиваль стала можливою завдяки співпраці Міністерств культури і туризму України й Киргизії.

Другий всесвітній фестиваль епосів народів світу, науково-практичний симпозиум засвідчили актуальність міжнародних контактів у галузі культури та науки. Це сприятиме кращому взаєморозумінню людей Заходу і Сходу, утвердженню не уніфікованих глобалізаційних підходів до традиційних культур, а усвідомленню шляхетної ідеї духовно-культурного життя людства: єдність у різноманітті.

Отримано 22 вересня 2011 р.

*Микола Дмитренко
м. Бішкек – м. Київ*

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ “АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І МОВЛЕННЯ”

3–4 листопада 2011 року на базі Національного університету “Острозька академія” (Рівненська область, м.Острог) відбулася всеукраїнська науково-практична конференція “Актуальні проблеми культури української мови і мовлення”. Організатором заходу стала кафедра української мови гуманітарного факультету Національного університету “Острозька академія”. Було заплановано обговорення, зокрема, таких питань: назрілі проблеми культури української мови в сучасній лінгвістиці, орієнтування підготовки майбутніх учителів-словесників на новий зміст мовної освіти, формування нової мовної системи, питання належної мовної освіти та ін. Учасниками конференції стали науковці з різних куточків України: Острога, Рівного, Києва, Хмельницького, Тернополя, Чернігова, Херсона.

З вітальною промовою до учасників конференції звернулися ректор Національного університету “Острозька академія” професор І. Пасічник та перший проректор професор П. Кралюк. На пленарному засіданні доповіді виголосили академік АН ВШ України, завідувач кафедри української мови НаУОА